

I Prokop Ulmanův z Benešova/Beneschawer (RN z Benešova/Beneschawerové)

Černo-stříbrně polcený štít. Přes celý štít je položeno modré břevno.

Rodina z Benešova/Beneschawerů pocházela od zámožného staroměstského kupce Seibota Benešovského. Prokop Ulmanův byl synem Frencla nebo Hensla z Benešova. Z Frenclových vnuků byl nejnámější Hana neboli Hanza Benešovský („Hana Beneschauer“), který často zasedal v městské radě a od roku 1364 vykonával úřad staroměstského rychtáře, později také rychtáře spojeného Starého a Nového Města pražského (TOMEK 1892a, 318; 1892b, 421, 460; cf. MUSÍLEK 2015, 88, 149, 203, 207).

J Jan z Litoměřic (RN z Litoměřic)

V červeném štítě je umístěno černé křídlo se zlatým pazourem otočené vpravo.

Předkem významné staroměstské měšťanské rodiny z Litoměřic neboli Leuthmeritzerů byl Konrád, který mezi lety 1312 až 1331 několikrát zasedal v městské radě. Jan neboli Hanza z Litoměřic navázal na významné postavení svého děda a od roku 1353 se jako konšel opakovaně podílel na správě věcí veřejných. Podle Tomka dosáhl vysokého věku a naposledy se mezi živými jmenuje ještě roku 1401. O rok později se majitelkou jeho domu čp. 606/I na Staroměstském náměstí jmenuje vdova Anna, která dům roku 1413

prodala za 100 kop grošů Janu Mugliczerovi (TOMEK 1866, 23; 1892a, 322; 1892b, 466; cf. MUSÍLEK 2015, 75, 203).

K Frowin zlatník (RN rodina Queků/Kweků?)

Polcený štít, na němž jsou vpravo na stříbrném poli umístěny červené listy vinné révy (Nový chybně interpretoval jako listy chmelové), vlevo na červeném poli pak identické listy ve stříbrném provedení. Listy vinné révy jsou rozloženy symetricky do čtyř stran a mají vzájemně propletené lodyhy. Rostislav Nový upozorňuje na to, že původní barevnost nám uniká a současný vzhled je nutno přijímat pouze jako pravděpodobnou rekonstrukci. Podle mého soudu by bylo možné tento erb připsat zlatníku Frowinovi, jehož křestní jméno někdy bývá prepisováno jako Frühwein. Mohlo by se tedy jednat o mluvící znamení. Nového ztotožnění erbu s rodinou Queků/Kweků nevyznívá zcela přesvědčivě. Podobný erb sice použil roku 1367 v okrouhlé pečetě malostranský sladovník Oldřich Quek, v některých aspektech se však od erbu na Staroměstské radnici výrazně odlišuje (NA ŘM, inv. č. 2225; obr. 6). V tomto případě byly skutečně vyobrazeny chmelové listy, a ne listy vinné révy. V pečetním poli sladovníka Oldřicha Queka jsou totiž vyobrazeny také chmelové šišky odkazující k Oldřichovu zaměstnání. Chmelové listy jsou oproti radničnímu erbu mnohem menší a také jsou jinak uspořádané. Dominantní součástí erbu naopak tvoří propletené stonky, kořeny a chmelové šišky. Frowin zlatník jistě patřil mezi zámožné staroměstské měšťany a během svého života dokázal několikrát proniknout do staroměstské městské rady (celkem čtyřikrát v letech 1350 až 1374, viz TOMEK 1905, 64, 66, 67, 69; k roku 1374 MEZNÍK 1990, 257). Roku 1381 se v městské radě objevuje také Jan zeť Frowinův, tedy manžel Frowinovy neznámé dcery (TOMEK 1905, 70). Roku 1359 Frowin („Frowinus aurifaber“) zakoupil od Mikuláše, syna Johlina z Jilového, dědictví v Bašti („Basczt“, AMP Sbirka rukopisů 987, fol. 181v; AČ 26, 5; cf. TOMEK 1892b, 428).

Během života udržoval osobní i obchodní kontakty s příslušníky staroměstské horní vrstvy obyvatelstva, jako například s Velflovicem Mikulášem od Věže, s nímž roku 1363 prodával dům čp. 460/I (TOMEK 1866, 31). Roku 1362 koupil na Havelském tržišti dům čp. 500/I, v němž patrně také přebýval, protože novou majitelkou se jmenuje až roku 1386 zámožná staroměstská měšťanka Kristýna Podvinská, vdova Uly Bavora (TOMEK 1866, 31). O tři roky později (1365) spolu s Františkem Donatem a dalšími konšely často vystupuje jako svědek při různých pořízeních v staroměstské soudní knize s trhovými zápisy (AMP Sbirka rukopisů 987, fol. 214v).

L Jakub neboli Jakeš Bolkův (RN Meinlin z Dubče)

V červeném štítě stříbrné břevno pokryté ratolestmi, které plasticky vystupují. V pojednávané době měl rozrod Velfloviců velký počet dospělých členů, kteří užívali stejného heraldického symbolu, proto se jednotliví představitelé – podobně jako v tomto případě – odlišovali volbou heraldických variant nebo barev.

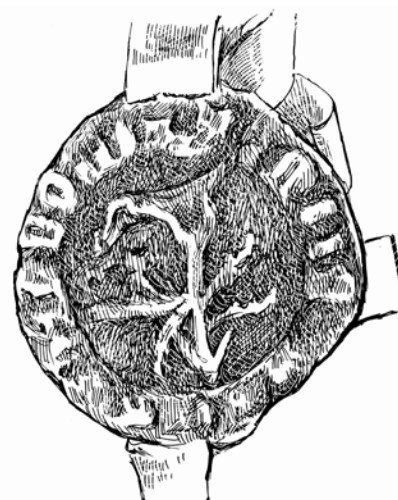
Jakeš Bolkův byl členem nejvýznamnějšího a nejbohatšího pražského měšťanského rozrodu Velfloviců. Konkrétně se jednalo o syna Bolka Jakubova (doložen 1320–1353). Jakešův děd Jakub Velflův (1289–1311) se spolu se svými bratry významným způsobem podílel na bojích v zemi po vymření Přemyslovců, jeho strýc Frenclín Jakubův (1320–1345) zastával úřad královského podkomořího a patřil k významným finančníkům a podporovatelům českého krále Jana Lucemburského (ZOUBEK 1870, 241–250). Jakeš Bolkův někdy před rokem 1359 zdědil po svém strýci Janu Jakubovu (1320–1355) dům čp. 548/I na Staroměstském náměstí (TOMEK 1866, 26; 1892a, 305–309; 1892b, 438; cf. MUSÍLEK 2015, 203, 230, 241).

 Oldřich Quek

Obr. 6. Pečeť malostranského sladovníka Oldřicha Queka z roku 1367 (NA ŘM, inv. č. 2225; foto R. Soukup, 2018; kresba O. Šefců, 2018).

 Johlin Jakobův

Obr. 7. Pečeť Johlina Jakobova z roku 1330 má v pečetním poli trilob se špičkami mezi obloučky, uvnitř se nachází šikmý štít s příčným břevnem. Potomci Jakuba Velflova užívali jako klenot rohy, čímž se odlišovali od ostatních rodových větví pražského měšťanského rozrodu Velflovičů. Zbytek pečetní plochy je vyplněn rozvilinami. Znamení je doplněno opisem + S. IOHANNIS . IACOBI . WOLVELINI (NA ŘKř, inv. č. 181; foto R. Soukup, 2018; kresba O. Šefců, 2018).

 Zdeněk soukeník

Obr. 8. Pečeť Zdeňka soukeníka z roku 1361 (NA AZK, inv. č. 1718; foto R. Soukup, 2018; kresba O. Šefců, 2018).

pravděpodobná identifikace erbů Frowina zlatníka nebo Svacha kožešníka pouze na základě užívaného křestního jména nebo užití kožešiny neboli tzv. popelčiny v erbů.

Tomu, že se jednalo skutečně o erby konšelů, však napovídá i nedotesání všech erbů – jednoduše se to během funkčního období této rady nestihlo. Jednotlivé erby kameník tesal vždy do příslušného stavebního kvádrů a k jejich konečnému sestavení došlo až později při stavbě arkýře. Nelze vyloučit, že tři nevytesané erby byly jednoduše pouze domalovány. Do dnešního dne se však na nich žádné stopy původní polychromie nedochovaly. Vyloučit nelze ani možnost, že galerie byla financována z obecního rozpočtu a k jejímu dokončení nedošlo z důvodu vyčerpání stanovené částky. Nová městská rada již přirozeně ztratila zájem podílet se na dovoření znakové galerie, která reprezentovala jejich předchůdce. Pokud by byly tyto domněnky správné, bylo by možné klást dokončení této stavební fáze radniční věže *ad quem* do rozmezí let 1365–1366.²⁶ Na to, že se radní věž připomíná jako dostavěná již roku 1365, upozornil také – bohužel bez uvedení pramene – Václav Vladivoj Tomek v devátém díle svého *Dějepis města Prahy*.²⁷ Odtud pak tento údaj s domněnkou, že již roku 1364 snad věž stála, patrně

²⁶ Tomuto závěru neodporuje ani provedená uměnovědná analýza (FAJT 2004, 217–219; cf. nejnověji FAJT/Franzen 2016, 140–142).

²⁷ „Věž při radnici Staroměstské připomíná se již roku 1365, a nelze pochybovat, že stávala v té způsobě a velikosti jak doposud již i něco let dříve...“ (Tomek 1893, 375; zde se jedná o doplňující odkaz k textu osmého dílu Tomek 1891, 60).

Obr. 28. Praha 1-Staré Město, čp. 1/I. Staroměstská radnice po dokončené generální rekonstrukci v říjnu 2018 (foto M. Frouz, 2018).

staroměstského obyvatelstva lze datovat již do přelomu 13. a 14. století, jejich sebevědomou a honosnou reprezentaci můžeme zachytit až kolem poloviny 14. století. Právě v této době se setkáváme s rostoucím množstvím příkladů, kdy jednotlivé řemeslnické dynastie užívají vlastní pečeti. Osoby typu Lva krejčího, Frowina zlatníka nebo nožíře Jakuba Zweijahra a dalších se svým majetkem, postavením a rodinnými vazbami nejen vyrovnali rodinám tzv. starého patriciátu, ale v lecčems je již dokázaly i předstihnout. Na Starém Městě pražském tedy nemůžeme hovořit o uzavřeném patriciátu, ale součástí *universitas civium* byli již od počátku 14. století také zámožní reprezentanti staroměstských řemesel. Středověký člověk sice vnímal sociální topografii města, v němž žil, jako určitý stav, a to především v případě, když se do města přistěhoval, avšak postupem času si každý obyvatel začal uvědomovat také změny, k nimž neustále docházelo. Staroměstská radnice a její nejstarší znaková galerie tak může být vnímána jako jeden z dokladů překotného vývoje ve městě během vlády Karla IV., vývoje, o němž toho prozatím mnoho nevíme, nicméně jehož soustavným interdisciplinárním výzkumem lze odhalit někdy až nečekané souvislosti či nové možnosti interpretace.⁶⁷

⁶⁷ Staroměstská radnice se dočkala v letech 2017–2018 generální rekonstrukce, během které bylo učiněno několik překvapivých objevů a provedeno mnoho stavebněhistorických průzkumů, od nichž lze očekávat nové závěry k historii a architektuře této památky (obr. 27, 28).